

İRAN'DAKİ GEZİ OLAYLARI

İran'da, 22 yaşında **Mahsa Amini**'nin başörtüsü takmadığı için değil, rejimin kurallarına göre takmadığı için **Ahlak Polisi** (İrşad Devriyesi) yani devlet tarafından öldürülmesiyle başlayan eylemler; başlangıcı itibarıyla **Taksim Gezi Parkı** eylemlerine çok benziyor. Çünkü ikisi de toplumsal öfkenin ve toplumun kolektif bilincinin patlamasıydı. İran'daki bu patlamanın görünen yüzünde başörtüsü ve bunun üzerinden kadınlara zorla dayatılan ve özgürlük alanlarını yok sayan bir zulüm vardı. Ama arka planında ekonomik kriz, hayat pahalılığı, kötü yönetim, yaygın yolsuzluk, doğal kaynaklardaki zenginliğe rağmen gelir paylaşımındaki adaletsizlik, demokrasi ve özgürlük yoksunluğu, otoriter ve baskıcı rejimin halkı bunaltması, umutsuzluk ve nitelikli insanların aynen **Türkiye**'den olduğu gibi ama katbekat fazlasıyla yurt dışına kaçıyor olmasıydı.

İran'da bu çapta yapılan en son eylemler; 2019'da benzin fiyatlarına yapılan zam nedeniyle başlamış ve zor bastırılmıştı. Görülen o ki; farklı nedenlerle de başlasa arkasındaki asıl neden toplumsal öfke ve halkın kolektif bilinci. Eylemler her seferinde daha da güçleniyor, yaygınlaşıyor, radikalleşiyor ve **İslam Cumhuriyeti**'ni hedef alıyor. Hatta eylemler, Mollaların güçlü olduğu şehirlerde bile giderek yaygınlaşıyor.

Artık İslam Devrimi Hedefte

Eylemlere katılanlar, artık yüzlerini saklamıyor ve ülkede korku eşiği çoktan aşılmış. Karakollar yakılıyor ve eylemciler ölümü bile göze almış durumda. Artık **İslam Devrimi**, rejim, **Humeyni** ve **Hamaney** hedef alınıyor. **Cumhurbaşkanı** hedefte değil, çünkü esas gücün onda olmadığı demokratik olmayan bir şekilde **Velayet-i Fakih** sistemi nedeniyle vesayet gücünün dini lider **Ayetullah Hameney**'de olduğunu herkes biliyor.

Rejimden yine dış güçler suçlaması geldi. Ama bu doğru değil! Rejimin başı sıkıştığında baş vurduğu can simidi aynen **Türkiye**'de olduğu gibi "**dış güçler**". Tabii ki yaşanan ekonomik zorluklarda ambargoların önemli etkisi var. Ama özellikle demokrasi ve özgürlük yoksunluğu nedeniyle meydana gelen huzursuzlukları ve eylemleri dış güçlere bağlamanın otoriter yönetim reflekslerinden öteye geçecek bir anlamı yok.

Kutsal Olarak Dayatılanı İstemiyor

Rejimin "**dış güçler**" iddiasının aksine, İran'daki olaylar bir liderin ve/veya ideolojik bir grubun başlattığı bir eylem değildi. Bu eylem; İran içindeki reformcu ve muhafazakârlar olarak bildiğimiz odakların mücadelesinin de tamamen dışındaydı. Ve İran'da ilk kez kadınların öncülüğünde yaşam tarzına müdahaleye itiraz eden eylemler meydana geliyordu.

Bu eylemlere katılan insanların büyük çoğunluğu 1979 sonrasında doğmuşlar veya daha büyükleri bile çocukluk dönemi hariç, bu rejimin kültürel dönüşüm bombardımanına tabi tutulmuşlardı. Ama dönüşüm her şeye rağmen gerçekleşmemiş. Kadınlar açılmak özgürleşmek ve sekülerleşme istiyor. Yani kutsal olarak dayatılan kıyafetten kurtulmak istiyor. Kitleler yaşam tarzlarına karışılmasını istemiyor. **İslami** rejim, kara çarşafı **Şah**'ın otoriter yönetimine başkaldırı ve itiraz simgesi yaparak geldi. Sanırım gidişleri de başörtüsü üzerinden olacak. 43 yıl sonra bu mücadelenin simgesi ise başörtüsü yakmak ve **Şah** dönemindeki mücadeleye referans yapacak şekilde saçları kesmek olmuş.

İbret Müzesi

Şah döneminde yaşanan adaletsizlik, işkence, baskı, zulüm, şiddet, tehdit dahil ne varsa bugün neredeyse **İran**'da yine aynı şeyler var. Dünün mazlumları, bugünün zalimleri haline gelmiş. 2012'de **İran**'a gittiğimde; **Şah** döneminin yoğun işkence yapılan hapishanesi olan **Tahran**'daki **İbret Müzesini** görmüştüm. Dini lider **Ayetullah Ali Hamaney** de burada işkence görmüştü. Ama bugün **İran**'da yaşananları gördükten sonra ibret almadıkları anlaşılıyor.

O zaman ilgimi çeken en önemli husus; **Tahran**'a gittiğimiz uçakta çok az **İranlı** başı örtülü kadının olmasıydı. Hatta birçoğu, moda dergilerinin kapaklarına yaraşır şıklıkta, güzellikte ve makyajda olmasına rağmen **Tahran**'da uçaktan inerken hepsi isteksiz şekilde yeniden kapanmıştı. Aynı şeyi **İran**'da bulunduğum sürece ve **İstanbul**'a dönerken de gözledim. O günkü kanaatimi, geri döndükten sonra köşemde yazmıştım; "**Başörtüsü takma zorunluluğu kalksa İranlı kadınların yüzde 65'i başını hemen, yüzde 20'si zaman içinde açar. En fazla yüzde 15 başını örtmeye devam eder**" 10 yıl sonra bugün ise bu yüzde 15 de kalır mı, şüphem var. 2012'de bile saçlar gözükmeyecek şekilde veya çarşaf yani **İnkılabi** örtünme, **İranlı** kadınlarının çok azı tarafından tercih ediliyordu.

Buradan Devrim Çıkar mı?

Gücünü dinden alan rejimlerde, ahlak anlayışı ister istemez kadının cinsiyetine indirgenir. Buradan geri adım atmaya korkarlar, meşruiyet sorunu yaşayacaklarını ve rejimin çökeceğini düşünürler. Reformcu kanattan böyle istekler gelse de bu mümkün değil. Elbette kuralları biraz daha gevşetmek ve **Ahlak Polisini** kaldırmak gibi yöntemler olabilir. Ama bu bile çözüm olmaz! **İran**'da radikal bir değişime ihtiyaç var.

İran'da toplumun tüm kesimleri, henüz gösterilere farklı gerekçelerle de olsa katılmıyorlar. Birçoğu da rejimin geçmişteki acımasız yüzünü bildiklerinden katılmaya çekiniyor. Gösterilerin uzaması, bu kesimlerin de eylemlere katılmasına neden olabilir. Buradan bir devrim çıkar mı? Şimdilik zor gözüktüyor. **Rejimin Devim Muhafızları** (Pasdaran) ve **Milis Güçlerinin** (Besic) ezici güçleri çok fazla. Bunlar, ekonomik olarak da çok güçlü. Ama nereye kadar bunu bastırabilirsiniz? Yarın, başka bir nedenle, başka bir yerden toplumsal öfke yine patlayacak.

İktidar Ölü taklidi Yapıyor

İran'ın ambargo altında olması ve bölgesinde **ABD** hegemonyasına direniyor olması; halkının demokrasi, özgürlük ve ekonomi konularındaki haklı taleplerini yok sayması ve ezmesi için bahane olamaz, bizim de bu yaşananları görmezlikten gelmemiz için gerekçe olamaz. **İran**'da rejim bir anda çözülsün, bunun **Türkiye** de dahil, tüm bölgeyi çok ciddi bir biçimde etkileyeceği de bilinmelidir. Böyle bir ihtimalin de eninde sonunda olabileceği olasılığından hareketle; **Türkiye** hazırlıklı olmalı ve ihtimal planlarını yapmalıdır. Ama ne gezer! **Türkiye**'yi yöneten iktidar durumun ayırında değil! Aynen **Ukrayna Savaşı**'ndaki en son gelişmelerin nerelere evirilebileceği konusunda da durumun ayırında olmadığı gibi.

İşin ilginç tarafı; her konuda açıklama yapan iktidarın **İran**'daki gelişmeler için hiç sesi ve çiti çıkmadı, çıkmıyor! Sanki ölü taklidi yapıyor, dillerini yutmuş gibiler. Tabii ki anlıyoruz nedenini; iktidar da aynı kafada ve zihniyette. **Türkiye**'deki iktidar da 20 yıldır toplumu

dönüştürmeye çalıştı, dindar ve kindar toplum peşinde koştu ama sonuç aynen komşu coğrafyada, **İran**'da olduğu gibi başarısızlık oldu! **Türkiye**'deki iktidar, anayasamızı ihlal ederek laikliği aşındırdı ve yok etme aşamasına getirdi ama toplum gençlerden başlayarak hızla sekülerleşiyor. Kötü yönetim, yolsuzluk, kokuşmuşluk, liyakatsizlik bizde daha da kötü. Daha da önemlisi; bu gelişmeler bizde de toplumun kolektif bilincinde öfkeye dönük enerji birikimine neden oluyor.

Türk Kadınlarının neredeyse 100 yıldır sahip olduğu hakların sadece bir kısmına sahip olabilmek için **İranlı** kadınlar canları pahasına mücadele veriyor. Onları selamlıyorum ve destekliyorum.

Türker Ertürk